

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

1. Hány oldalú idomnak van 20 átlója?
2. Hányféleképp lehetne 92 krt 4 és 10 krajczárokkal kifizetni? (G. K.)

Földrajzi kérdés:

Melyik olasz városban van Galla Placida és Theodorik mausoleuma és Dante sírja? Ki és mikor ajándékozta e várost a pápának?

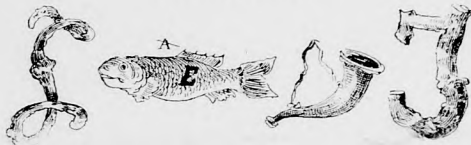
Történelmi kérdés:

Ki volt azon férfiú, a ki Levenben Nizza mellett Bonaparte alatt Felső-Olaszországban, később pedig Svájcban harczolt? Zürich mellett kiken győzedelmeskedett? Hol harczolt szerencsétlenül az angolok ellen? Mi volt XVIII. Lajos alatt?

Természetrizai kérdés:

Melyik madár az a hollók családjából, a mely világos vörhenyes-szürke színű, szárnyfedő tollai világos kékek sötét haránt szalagokkal: 34 cm. hosszú? Lomb- és fenyőerdőkben, mint költöző madár mindenütt található: rovarokkal, bogyókkal és cseresznyével él: igen kártékony madár. 7 hamvas szürke, barnán pontozott tojást rak. Fogságban megszeliidíthető és igen tanulékony.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő febr. 8.

A megfejtők között Vörösmarty Zalán futásának illusztrált kiadását sorsoljuk ki.

Figyelmeztetés. A megfejtések levelezőlapon a szerkesztőségbe küldendők, a megfejtő írja a neve alá azt is, hogy hányadik számú előfizető, a mint azt a címzésalagon megtalálja hányadik osztályba jár. Helybeli előfizetők pontos címüket írják ki.

A 3. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 1. A csillag kerülete még egyszer oly nagy, mint a kör kerülete: 2. $t = 2r^2\pi - 3r^2\sqrt{3}$, kiszámítva t körülbelül $= r^2$. **Földrajzi kérdés:** Balog folyó. **Történelmi kérdés:** Angias, Elis királya. **Természetrizai kérdés:** Kőszvényfű, aranka vagy aranyfonalfű. **Képrejtvény:** Megy a juhász számaron, földig ér a lába.

Helyesen megfejtették: Freund Géza, Szécskay Árpád és Dezső, Balog Imre, Földvály Gábor, Szerlemhegyi Béla, Kukuberger Henrik, Nagy Zsigmond, Grossmann Oszkár, Fűredi Imre, Tonello Sándor, Téry Ferencz, Wessely Imre, Stranz Andor, Zupcsány László, Wollner Ernő, Péter Károly, Havas Gyula, Reich Margit, Lichtenstern Béla, Klein Ernő, Rutschek Ágost, Eöry Vilmos, Pirger Károly, Pálffy Aladár, Kelemen Imre, Hager Richard, Wojtinezky Manó, Weiller Vilmos, Kokesch Sándor, Fekete Béla, Halmay Béla, Adler testvérek, Menezser Mihály, Szilárd Andor, Strasser Pál, Berger Mór, Kéler Elemér, Gasparovits Jusztin, Gayer Gyula, Bóth Tamás, Verseghy Imre, Pálmai Béla, Szenes Kornél, Kovács Béla, Ternyi Lajos, Früstök István, Esey József, Kachelmann Oszkár, Schandl Testvérek, Deutsch Dezső, Fábrián

Gáspár és József, Hoffmann Jenő és Aladár, Szalay János, Fried József, Scheer József, Ladányi Dezső, Kohn Zsigmond, Szilágyi Pál, Haklics Iván, Böhm Gyula, Szadink Sándor, Varga Sándor, Palatinus József, Rosenfeld Richard, Magarasevits Leontin, Wiesel Nándor, Fisch Sándor, Kori Endre, Berger Mór, Rottenstein Gyula, Gárdonyi Ernő, Szabadfy Kornél, Hodács Ágost, Leinweber György, Németh Béla, Keresztszegi Sándor, Kállai Béla, Tarsay Gyula, Tassy-Beer László, Groedl Arthur, Granitz Géza, Weisz Árpád, Denk Gusztáv, Gretzmacher Jenő, Balogh Miklós, Gyárfás Elemér, Krafka Boriska, Hirschberg és Weinberg, Trummer Árpád, Wolf Pál, Nagy Vincze, Weisz Bernát, Blaskovits János, Márton József, Szabó József, Barthonek Károly, Juszt Ernő, Masesák Andor, Kovács Lajos, Klein Rezső, Jerzsabek István, Eisler József és Alfréd, Toldy Elemér, Slákovics Gergely, Voszka István, Hegedűs Tibor, Fiedler Kálmán, Koritschoner Iván, Weinberger Géza, Köhegyi A., Süle Antal, Weichherz M., Parkas Tivadar, Weisz Ernő, Staindl Mátyás, Pais Dezső, Weisz Manó, Weiszkopf Rezső, Telbisz Jenő, Havas József, Trammer Samu, Kurecz Ede, Muntván Emil, Ullmann Vilmos, Blumschein Henrik, Natzler Ervin, Korn Aladár, Süle Lajos, Reisz Lipót, Andrásky Károly, Péter Antal, Mayer Ottó, Lázár Lajos, Kepes Ernő, Blum Dezső, Török Pál, Fekete Béla, Eisenberg Ármim, Kurimay Mihály, Burján Rezső, Klimkó Mihály, Harmath Győző, Rosenberg Albert, Grünwald Manó, Deutschländer Samu, Kárász Géza, Romaner Emil, Kocsis Mihály, Klein Sándor, Piszár Antal, Vámosi Nagy István, Mertán János, Rosa Béla, Brichta Manó, Mór Aladár, Mück Guido, Bauer Pál, Sebők Dezső, Czigler Béla, Varró Endre, Stern Béla, Kellner Hugó, Breiner Ernő, Lusztig József, Csáthy Dezső, Schmid Károly, Némethy Béla, Lányi János, Benedek István, Dongó Orbán, Eleőd Zoltán, Veiler Lajos.

A kitűzött jutalmat «Jelky András kalandjait», Földvály Gábor főgymn. tanuló (lakik: Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 15. sz.) nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

L. M. Buzián hevesi várkapitány, Ferdinánd híve el akarja emészteni Zarándot, Szapolyai hívét, összetűznek, páros viadalra szállnak, Zaránd elejti Buziánt s ekkor kiderül, hogy az ellenfelek testvérek: ez az ön «Patria ante omnia» nevet viselő *dramoletjének* foglalata. Igazi fiatalos észjárással «elkövetett» dolog! Csak abban nem fiatalos, hogy *nem* versben van írva, de prózában, s e prózát az ön haragos régi magyarjai úgy beszélik, mintha nem a 16. században vitáznának egymással, hanem mintha mai napság Budapesten fekete kávé mellett politizálnának. Azért csak ne csüggedjen, fiatal ember! Kapunk mi öntől még jobbat is. — **E. O.** Szolnok. Tanulmányra már terjedelménél fogva is figyelmet érdemel. Amnyit előre mondhatunk, hogy ha az egészet nem is, de részleteket hozunk belőle. Addig is kisebb szabású munkákat kérünk. — **K. Ó.** Bpest. Ez az óda túlságosan szép az ön lantjához. Engedje meg, hogy eredetiségét teljes ildomosággal kétségbe vonjuk. — **K. Zs.** Kolozsvár. Írásait a szóba hozott tárgyakról mind örömmel vesszük, munkát is küldünk bírálatra. Buzgólkodásért szíves köszönet! — **R. M.** Budapest. Nincs időnk, sem kedvünk rá, hogy a kérdett idézet eredetét kiböngésszük. De hogy kívánságának némiképp eleget tegyünk, ezennel felhívjuk olvasóinkat, nincs-e tudomásuk róla, hogy mely költőtől származik e két sor:

Csendes magányban rejlik a talentom,
Világi zaj közt állandó kharakter.

A többi kérdésre a jövő számban felelünk.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	főgymnasicumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>

AZ ISKOLAI SZINI ELŐADÁSOK.

Nem régen e lapok hasábjain részletesen ismertettük az angol deakéletet. Ebből az ismertetésből megtudhatta az érdeklődő olvasó, hogy milyen különös gonddal készíti elő az angol középiskola a tanulót jövő életpályájára. Mert ott valóban az alaposság mellett nagy súlyt fektetnek a sokoldalúságra is.

Láttuk abban az ismertetésben, hogy a rendkívüli szigorú fegyelemre szorított deáknak alkalmat adnak a sport minden nemében való gyakorlásra is, de aztán azt is megkívánják, hogy a klasszikusok forgatásában is ép oly jártas legyen, mint a bicyklizésben, vagy az evezőforgatásban.

Ha egyik nap például a lábszánkózásban kitűnt győztest ünnepelték, másnap már elvárják tőle, hogy a Plautus vagy Tetrantius vigjátékaiból neki osztott szerepben is excelláljon. Jaj volna neki, ha itt kevesebb elismerést nyerne!

Mert Angliában minden középiskolában tartanak egy-egy iskolai bemutató előadást, épúgy mint nálunk a szini iskolában. Ezeket az előadásokat az intézet dísztermében rendezik, melynek egy része színpaddá van átalakítva. Itt adják elő a klasszikus darabokat, még pedig nem fordításban, hanem eredetiben: latin és görög nyelven. A kosztümök korhűek, a maszkírozás megfelelő s az előadások kitűnőek szoktak lenni. A hallgatóság érdeklődésének előmozdítására a kiosztott műsoron magyarázó szöveg található. Így aztán nem értelmetlen a közönség előtt sem a római Plautus, sem a görög Aristophanes.

Nálunk Magyarországon is tartottak régen ilyen iskolai előadásokat a klasszikusok darabjaiból: Debreczen annalesi fényesen tanúskodnak róla. De azok a szép idők elmúltak, a rohanó szá-

zad modernizálta az ízléseket, a klasszikusok nem kellene a mi ifjúságunknak, mert alig egy tized-percentage szereti ma igazán a római és görög auktorokat. Mikor a beküldött iskolai önképzőköri jelentéseket olvasom, olyan egyformának, olyan változatosság nélkülinek találok a programot, mintha csak azt jelentené ez, hogy a lelkes elődök által alapított önművelési egyesületek csak formalitásból állanak fenn és az ifjúság többé sem az önművelésre, sem a lelkesedésre nézve nem közelítené meg a régieket.

Arra pedig, hogy a klasszikusok szeretete angol mintára ápoltatnék, az utolsó 30 évben csak egy példát tudok, azt, a melyet a budapesti László-intézet növendékei mutattak, a mikor tavaly Nádai Ferencznek, a Nemzeti Színház művésznének vezetése mellett előadták Arany mesteri fordításában, Aristophanesnek «*Felhők*» cz. vigjátékát, melynek hőse Görögország legtisztéletreméltóbb, legnemesebb bölese, Sokrates.

A szereplőkről fényképfelvételt is készített az intézet s mi ezt a képet kiadtuk lapunk mai számában, talán követni fogják az ideát hazánk többi iskolái is. Legyen már egyszer változatos a matinék műsora, s ne álljon folyton olyan darabok előadásából, a melyekhez nincs szükség középiskolai oktatásra, s a melyeket bármely iparos egyesület ifjúsága is képes előadni. Vegyük elő a klasszikusokat, ne csak a görögöt, római, hanem a magyart is, pl. Vörösmartyt, s mutassuk meg, hogy mit tud a magyar középiskola ifjúsága.

Eddig ilyen ifjúsági szini előadást a Ferencz József-intézetben láttunk, magyar klasszikusok előadásában: görög darabot pedig csak a László-intézet ifjúságától. Legyen neki ezért elismerés s szolgáljon ez buzdításul az egész magyar haza ifjúságának.

Rupp Kornél.

A «CYNTHIA» HAJÓTÖRŐTTJE.

Irták: Jules Verne és André Laurie.

Átdolgozta Gaal Mózes.

7

— Nos, most már tudok mindent, a mi ez élő rejtély megfejtéséhez szükséges. A kérdés az volna: honnan való ez a fiú? Miképpen kellene nyomoznunk a szüleit?

A tények, melyekből kiindulhatunk, a következők:

1. A gyermekek észlelhető faji-jelleg.
2. A bojén talált «*Cynthia*» név.

Az elsőre vonatkozólag meg van a felelet: *kelta* származású. Ezt kétségbevonni nem lehet.

A második tény: a *Cynthia* név; valószínűleg a hajó neve, melyhez a bojé tartozott. Lehet német vagy angol hajónak a neve egyaránt; csak-hogy nem gót betűkkel volt írva; tehát angol volt, vagy angol-szász, hogy egészen pontosan fejezzük ki magunkat. — Nos hát ebből én azt következtetem, hogy ez a fiú *irlandi*, kelta és angol-szász, ez a két tényező készlet reá. Mi a ti véleményetek, barátaim? Hochstedt, mit gondolsz?

A tudós tanár nem szerette véleményét könnyedén kockáztatni, azért ünnepélyesen csak annyit mondott:

— Tagadhatatlan, hogy az irlandiak az arja-népesalád kelta ágához tartoznak.

A doktor többet nem is faggatta barátait. Meg volt teljesen győződve arról, hogy jó nyomon van. Nagy-Britanniában kell a gyermek szüleit keresnie. Ha a «*Times*»-ben egy-két hirdetést tesz közzé, az nyomra vezet.

Az ügyvéd mindez ideig egy árva szót sem szólt, csak nézett bizonyos gúnyval az ő buzgó doktor barátjára.

— Bredejord, ha neked más a véleményed, csak ki vele, tudod, hogy nem ijedek meg a vitakozástól — mondta a házi gazda.

— Nem szóltam egy szót sem — szólalt meg nevetve az ügyvéd, — Hochstedt a tanuságom, hogy egy szót sem szóltam.

— Jó, jó, de kiolvasom az arczodból, hogy más a véleményed.

— De mikor egy szót sem szóltam.

— Elég, ha reád nézek, már tudom hányadán vagy.

— No hát, kimondam azt, a mit az arczomból kiolvasnál. Én nem hiszem, hogy a te Eriked irlandi származású. Fogadjunk, hogy nem találd el az igazat! Felteszem a Quintilianus példányomat, a te Plinius kiadásod ellenében, hogy nines igazad!

— Áll a fogadás!

— Mennyi idő alatt akarod bebizonyítani állításonkat?

— Azt hiszem, néhány hónap elég lesz; de hadd legyen két esztendő, a mint Hersebommal megállapodtunk.

— Legyen, tehát két esztendő. Hochstedt lesz

a tanunk . . . Bármiként döntsön is, szent marad közöttünk a barátság, úgy-e?

— Természetesen, féltem azt a te Quintilianusodat, barátom!

A jó barátok elbúcsúztak a doktortól és haza mentek.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A karácsonyi vakáció.

Másnap a doktor tetőtől talpig felöltöztette Eriket, vadonat új ruhát vett neki, beíratta a város egyik legjobb hírű középiskolájába. A klasszikai és modern nyelveket tanítják a svéd középiskolákban is, s ezeknek befejezése után főiskolák látogatására nyer képesítést az ifjú. A tandíj ezekben a «*Hogre elementar larovek*»-ekben — így nevezik a svédok a gimnáziumot — igen csekély, jóformán semmi.

Erik csakhamar első lett az osztályában, gyorsan felfogott mindent, otthon alig kellett valamit tanulnia, mindent megtanult az iskolában. Ezért a doktor beíratta őt a stockholmi nagy ipariskolába is, a hol esténként volt az előadás. Ennek az iskolának a neve «*Sjoldskolan*».

A kézügyesség fejlesztése itt a főczél, fizikai és vegytani kísérletekben gyakorolják magukat a növendékek; a mit a középiskolában elméletileg tanulnak, itt gyakorlatilag sajátítják el.

Erik mindenütt becsületére vált pártfogójának; mindenütt kivált, úgy a tanulásban, valamint a kézügyességben, a mechanikában, sőt a testgyakorlatokban is jóval túlszárnyalta társait, a nélkül, hogy megerőltetésébe került volna.

Ha vakációja volt, elsétált a tenger partjára, s órákig elnézte a tengert, szoba állott a matrózokkal és a halászokkal, kezet szoritott velök. Persze, hogy hamar megkedvelték. Gyakran vitt haza egy-egy szép halat Greta asszony nagy örömeire.

Ez a jó asszony rövid idő alatt nagyon megszerette a szelid, szőfogadó, s rendkívül előzékeny fiút, a ki komoly és buzgó volt a tanulásban; s a ki megismerte őt, annak meg is kellett szeretnie. Egy hét múlva már nemesak Schwaryenerona doktornak, hanem Bredejordnak s Hochstedt tanárnak is a beczeje lett. Csak Kajsa nem tudott vele megbarátkozni. Ez a kényes kis tündér irigy szemmel nézett reá, féltékeny volt, mert látta, hogy a halászfíú kiturja őt nagybátyjának a kegyéből, s mindenkinek meghódítja a szívét. Egyébként Erik nem igen állott Kajsa kisasszonynak az útjában, kis szobájába zárkózva egész nap tanult vagy olvasott.

Igy telt az idő, röptültek a napok, s közeledett a második karácsony, mióta Erik a doktor házához került. Norvégiában a karácsonyi vakáció tizenhárom napig tart: «*tretten Yule dage*» így hívják a svédok (a karácsonyi tizenhárom nap). Egész országszerte családi nagy ünnep ez, az emberszeretnek megható ünnepe, megnyílnak a szívek, a vendégszerető svédok ajtaja nyitva áll

mindenki előtt, minden jóval megkínálják a, azt ki küszöbüket átlépi. Szegény és gazdag egyaránt pazarló lesz a karácsonyi ünnepek alatt.

A fiúk és leányok csapatokba verődve felkötik koresolyáikat (schneschuhe) s elmennek a közellevő falvakban, meg-megállanak egyik-másik háznál és üde, friss hangon eléneklik régi melódiájú szent énekeiket . . . Mint nálunk a bethlehem-járók . . . A ház ajtaja nyomban kinyílik, s a házigazda szíves vendéglátással behívja őket, megkínálja azzal, a mije éppen van, néha tánczra is perdülnek a fiúk és leányok, vidáman mulatnak. A bethlehem-járók aztán felkerekednek és tovább mennek egy házzal. Hersebomék ebben az évben nagy ünnepre készültek. Eriket várták haza.

Stockholmból levelet kaptak, a fiú írta, hogy karácsonyra haza jön. Sem Ottó, sem Vanda nem tudták helyüket lenni, minduntalan kiszaladtak a kapuba: vajjon nem jön-e Erik? Kata asszony sem tudta eltitkolni nagy türelmetlenségét. Csak Hersebom gazda pipált nyugodtan, gondolataiba merülve: nem tudta, örüljön-e vagy aggódjék, mert hátha Erik csak rövid ideig marad Norvéban? . . .

Ottó már legalább századszor ment ki a kapuba, midőn egyszer csak örömradiállal rohant be a házba:

— Édes anyám, Vanda! . . . Most már igazán jön!

Mindnyáján kifutottak, hogy lássák. A bergeni úton valami fekete pont látszott. Ez a fekete pont mind nagyobbodott, s lassankint ember alakot öltött . . . Nini, leveszi a sapkáját, s int feljök.

Két percz múlva Erik szüleinek a nyakába borult, ölelte, csókolta őket, Ottót és Vandát . . .

A viszontlátás boldogságát leírni sem lehet. Nem győzték eléggé ölelni, csókolni, bámulni,

becézni a rég nem látott fiút. Különösen Kata asszony egészen oda volt.

Hogyan? . . . Ez a szép, derék úri fiú volt az ő kedves esőpsége, a kit egykor a térdén ringatott . . . Ez a nyílt arczú, férfias vonású, széles vállú, finom ruhájú s már-már pelyhedző állú ifjú! . . . Hát csakugyan ez?

A derék asszony szinte tisztelettel nézett Erikre . . . Büszke volt reá, de még büszkébb a szeretet könnyeire, melyek a fiú szemében csillogtak . . . Mert hát Eriknek is nagyon hevesen dobogott a szíve.

— Anyám, . . . hát újra láthatom! . . . Ó milyen boldog vagyok! . . . Nagyon hosszú volt a két esztendő! Éreztek úgy-e hiányomat, mert én nagyon éreztem a maguk hiányát?

— Bizony, fiam — szólalt meg Hersebom gazda — mindennap rólad beszélünk . . . este a tűzhely mellett, reggel az asztalnál, mindig csak Erikről volt szó . . . Hát te, fiú, nem feledkeztél meg rólunk abban a nagy városban? Örvendsz, hogy a szegény öreg hajlékot újra láthatod?

— Hát lehet-e tőlem illet kérdezni is, édes apám! — felelé Erik, a ki szerette volna kebelére ölelni az egész

világot. — Ó hányszor gondoltam apámra, főleg, ha a vihar zúgott . . . Kérdeztem magamban: vajjon hol lehet most? . . . Aztán siettem a meteorológiai intézetbe, tudakozódtam, hogy Svédországnak melyik részén dülöngött a vihar! Hányszor szerettem volna, hogy ott legyek apámnak a halász-barkájában, segítsek neki a háló kivetésében . . . Mikor az ég kiderült, néha úgy éreztem, hogy a nagy város kalitka nekem, melyből szeretnék kirepülni . . . Nem adtam volna a világ minden kincseért, ha csak egy óráig ott lehettem volna a tengeren, s hajamat lengette volna az üde tengeri szellő fuvallata!

ERIK A RÉGI HELYÉT FOGLALTA EL.

A vén halász arcán mosoly játszadózott.
— A könyvek nem feledtették el veled a tengert, fiam, . . . Boldog ünnepeket, boldog új esztendő, édes gyermekek! Nosza, üljünk le, készen az ebéd, még csak reád vártunk.
Asztalhoz ültek, Erik a régi helyét foglalta el, s aztán gyönyörködve nézett körül. Ez a két év nagyot változtatott a család egyik-másik tagján. Ottó erős legény lett, nem tizenhat, hanem húsz évest mutatott. Vanda is nagyon megnőtt és megszépült. Kedves vonásai megfinomultak, gyönyörű szőke haja dús fürtökben omlott vállára, mintha ezüst felhő lett volna, mely körülfogja arcát. Csendesesen, szó nélkül gazdasszonykodott, mindenkiről gondoskodott. (Folyt. köv.)

TÉL A DÉLVIDÉKEN.

Máskép süvölt a szél az én hazámban,
Máskép nyargal hóparipán a tél;
A merre száguld, elhal minden élet,
A fák között sikongva száll a szél.
Király a rónák végtelen hazáján,
Bírodalma fehér szűztiszta hó . . .
Diadalútját semmi el nem állja,
Hatalma nagy, erős, mindenható.

Nem is tél ez itt lenn a délvidéken,
Nem is szél, mely oly lanyhán lengedez.
Az ég sötét . . . Halk eső hull a földre;
A természet bus temetése ez.
A fényes, zöld babérfák megfakulnak.
A ciprus búsán hajtja meg fejét . . .
Mintha soha már tavasz nem fakadna,
Oly hervadás terül el szertesztét.

Hol van a kályha élénk, tiszta lángja,
A kellemes, barátságos meleg?
Hol van a lámpa kedves, enyhe fénye,
És hol vannak a kedves emberek?
Magam vagyok az örökzöld honában,
A hol erőtlenségre, bús a tél,
Nem törődik senki a más bajával,
Itt minden ember csak magának él.

El vágyom . . . El! . . . Az én hideg hazámba,
Hadd érjen hó, hadd járjon át a fagy,
Nem kell nekem a pálmafák világa,
Az én világom szép hazám te vagy.
Otthon elszunnyad télen a természet,
De itt csak lassan, búsán haldokol,
A merre járok mindenütt haldoklás;
Halál, vagy élet nincsen itt sehol.

Nem kell nekem délnek esodás hazája,
Nem kell nekem e szürke enyhe tél . . .
A hol a tél ily bágyadt, ily elernyed,
Ott az én lelke tavaszt sem remél.
Az eső hull . . . Minden oly árva, szürke:
Érzem, elhervaszt ez a hervadás . . .
Haza vágyom! . . . Lehet halál körülöttem,
Ha azt tudom, hogy van feltámadás!

Pásztor Árpád.

JÉGVIRÁGOK.

A *Tanulók Lapja* számára írta: Kemény Aladár.

Benceze fogvaczogva, de feszült kíváncsisággal figyelt az illusztris vándorokra. Egész légióra rúgott a számuk és valamennyien ott zibongtak a kandalló körül és ösztövré tagjaikat melengették és lármáztak, pöröltek irgalmatlanul. Mindenki a másikat igyekezett túlicizitálni szenvedéseinek mértékével. Bencezének a feje zúgott már az ádáz zsivajtól.

Kiváltképp Aiszkhylosz és a pohos Chrysiszpos akaszkodtak össze keményen.

— Ajkaid hazugságot mondanak, Chrysiszpos! dörgött a halhatatlan tragikus. Örvendezz, Kerberos fajzatja, hogy mindeddig nem jutottál Hadesz kebelébe és kikerülted a gonoszok arisztomának rémes gyötrelmeit, a melyeket — mint hűtlen sáfár, a halandóknak családja és nyüzője — elébb-utóbb érezni fogsz!

— Szavaid jobban sántitanak, mint iamposzaid, vén versfaragó! rikácsolt emez. Rajtad az örvendezés sorja, hogy itt vagy, a hol nem füttyölnek ki és nem páholnak el rossz tragédiáidért. Nincs, ki ne tudná, hogy egyszer már a pokolban voltál, de ott sem kellettél, mert silány iamposzaiddal megfájdítottad a pokol minden lakójának fejét.

— Bűneidnek táblájára röjja föl e szavaidat az igazság bekötött szemű istenasszonya! Halljátok meg szerencsétlenségem osztályosai, miért bolyongok én ti köztetek!

Az árnyak mind Aiszkhylosz körül csoportosultak, ki nagyot sóhajtván kezdett beszélni:

— Eljött egy idő, a mikor gyászolt az attikai komoly múza, mert homlokodon esőkoltjai Hadeszben tartózkodtak már és «titkos drámáirók» garázdálkodtak a tágterű színpadon. E sanyarúságban a dicső athéni nép leküldte Hadeszbe Dionysioszt, hogy felhozza keservesen nélkülözött személyemet az élők világába. Ámde Euripidesz — a kontár! — kullanskép belém kapaszkodott és magának vitatta az elsőbbséget. Tusára szállottunk hát, minőt Heraklesz óta nem látott még az árnyak bírodalma. Vers vers ellen küzdöttünk. Euripidesz — mint afféle kofa-magzattól várható — hangzatos verseimhez hozzáragasztotta a «trallárom-lárom»-ot, én azonban lefőztem őt, mert minden egyes sorát ki tudtam foltozni azzal, hogy «el-vesztél a butykost». Utolján hiteles hadeszi mérlegen mértük meg egymás költeményeink súlyát; az én serpenyóm lehúzta az övét s így jómagam mentem föl az élők világába. Egyszer aztán ütött

az utolsó óráim s én újból kopogtattam Hadesz ajtaján, de a komor isten azzal utasított el, hogy hozzá csak *egyszer* lehet bejutni, kétszer nem. Hajh, gyászba borult körülöttem a lét!

A szerencsétlen Aiszkhylosz akkora sóhajra fakadt, hogy becsületére vált volna bármelyik tragikus hősenek.

— Igazat szolt, dűnyögött magában Benceze. Tanú rá a dévaj Aristophanes, ki szakasztott ily módon beszéli el az esetet az ő *Békái*-ban.

— Halljátok az én esetemet! váltotta fel Aiszkhyloszt a ráspolyhangú Chrysiszpos. Mikor megváltam az élettől, feleségem — hogy büntessék meg az Erinnysek átkos feledékenységeért! — elfeledte nyelvem alá tenni a Kharonnak járó, kötelező *obolosz*-t. Mi lett ennek a következménye? Kharon, a vén zsugori, nem fogadott be szellemzárlító ladikjába és gorombán kiadta útamat. Mit ér nekem most mindamaz arany és ezüst, mit életemben szorgos kézzel garmadába halmoztam, a mikor egy hitvány *obolosz* kizár az üdvösség honából. Óh Aiszkhylosz! soha olyan szomorúságot nem szedtél még iamposzokba, mint az én esetem!

— Ugyan hallgassatok, ti agg szörzálhasogatók! dördült most közbe egy borizú hang. Úgy nyafogtok, mint a trójai vénasszonyok, mikor a város elesett. Ágyban, párnák közt aludtatok át magatokat a másvilágra. Bezzeg másként csinálja ezt a becsületes harezfi!

— Teszem, mint te gúnyolódott Chrysiszpos, a ki annyit ittál, mint a csap, s elgyalázkodott állapotodban a tengerbe buktál!

— No de ilyet! álmélkodott az emberséges Benceze. Hisz ez *Palinurus*, Aeneas hajójának a kormányosa, a kiről oly szivvelően mondja a dicső Vergilius:

Nudus et ignotus, Palinure, iacebis harena!

A következők azonban alaposan megingatták Benceze hitét a Vergilius hitelességében. Alighanem Chrysiszposnak volt igaza! Palinurus nem érdemelte meg azokat a szép, bánatos hexameterket, melyeket a költő szentelt neki. Ő bezzeg nem pöngetett valami elégikus húrokat s épenséggel nem mutatkozott oly szendének, mint az *Aeneis*-ben. Káromkodott, a hogy csak kifért a száján és hamisítatlan, kaeskaringsós matrózdzurvaságokkal árasztotta el Aeneas-t, a ki szerinte oka az ő szenvedéseinek.

— Ő miatta köll nekem ezredévekig a levegőben köszálnom. Pedig megígérte, hogy beprotégál

a vén Kharonnál, sőt még koresma-engedélyt is eszközöl ki számomra Hadesznel. Hanem persze csak szófia beszéd volt az egész! A milyen az ember, olyan a tette! Pipogya volt Anchises fia világlétében! Mást se tudott ökelme, csak sopánkodott, szemeit forgatta az ég felé, meg a papokkal szűrte össze a levét!

Ennyi már sok volt az emberséges Bencezének. Hogy az ő kedves hősét, kinek tetteit oly nagy élvezettel olvagatta nap-nap után, ennyire legyalázza egy részeges matróz! Könyökére támaszkodott és mérgesen rivallt rá az ungorkodó Palinurusra:

— Ez már még sem járja! Tisztelt Palinurus úr! Aeneas önnek kápolnát emeltetett és a vidéket az ön nevével nevezte el. Tanu rá a dicső Vergilius. Mégis csak rút dolog a halátlanság!

Huh, micsoda ribillió keletkezett erre a merész közbeszólásra. A levegőg vándorai úgy szétriadtak, mint a rajzó méhesapat, ha vizipuskával lönek közibe.

— Kastor és Pollux ucsésegén! valaki kileste a beszélgetésünket!

Palinurus egy ugrással ott termett Benceze előtt. Rémség volt látni, a hogyan ráfordította marezona ábrázatát.

— Hej, te Kerberos fajzatja! mit feesegetsz te kápolnáról, meg vidékről összevevissza?

— Bocsánat! szepegett a szerencsétlen Benceze. Vergilius mondja, nem én . . .

— Vergilius? Hazudik az az ember . . .

És ütésre emelte a markában tartott kormányfát, mely bizvást úgy maradt nála, a hogy magával rántotta a tengerbe. (Tanu rá Vergilius.) Benceze rémulten sikoltott föl . . .

E pillanatban zengő bűgással szólalt meg künn, a templom tornyában az öreg harang szava . . . Tizenkettőt ütött . . . A súlyos dorong egyszeriben eltűnt Benceze feje felől . . .

Talpra ugrott. A jégvirágok ott fehérlettek fantasztikus szirmaikkal a holdfényben. Aiszkhylosz, Chrysiszpos, Palinurus meg a többiek . . . hirük sines, nyomuk sines. Az ür vándorai, úgy látszik, szárnyra keltek, hogy barangolják a mindenséget megszámlálhatatlan esztendőig, várva kinnal, gyötrellemmel a megváltó nap virradását.

Benceze kinyitotta az ablak szárnyát és kitekinített. Fölséges tisztasággal borult a téli égbolt a fehér tájra. Még egy szállingózó hópihe sem zavarta a holdfényes éjszaka mozdulatlanságát. Fönn a toronyban hosszasan, méltóságosan zönggette öblös bimm-bammját az öreg harang. Har-

sogó tülökszó is vegyült közbe. Azt jelezte, hogy meghalt az Ó-Esztendő.

Benceze már nem fanyarkodott. Nézett a holdas éjszakába, meleg szívvvel, gyermekes hittel, mintha várná, hogy majd egyszeriben leröppen az urahagyott földre az Új-Esztendő. A formája tündérkis-asszony: arany a haja, kék a szeme és drágalátos kocsin ül, a melyet négy fehérséges, csodaszép hattyú von . . .

Nansen utazása lábszánkón Grönlandon keresztül.

— Közli: Szivos Béla. —

Kiszállás a keleti parton.

Bucszás a «Jazon»-tól. Veszélyes út a jégár közt. Vendégszerető szúnyogok. Emberi hangok a jégsivatagban. Eszkimók mutatkoznak.

Julius hó 18-án annyira jutott már a hajó a grönlandi partokhoz, hogy Nansen elhatározta, miszerint búcsút mond társaival együtt a hajónak

ELTÜNTEK APRÓ CSOLNAKJAIKKAL.

s csónakokon keresztül vergődve a parton, pár mérföldnyi szélességben körül úszkáló jégtáblák közt partra száll s a szárazföldön át megkezdí nagy útját nyugot felé, a mi jelen vakmerő vállalkozásának tulajdonképeni célja volt.

Érzékeny búcsút vettek hát a «Jazon» hajó személyzetétől s apró csónakjaikra felrakván mindenféle készülékeiket, merészen neki vágtak a zajló jégtábláknak, hogy azokon törékeny csónakjaikkal áthatoljanak. Tulajdonképen csak egy csónakot vittek magukkal, de a «Jazon» kapitánya adott még nekik másikat is.

Eleinte meglehetősen jól ment a dolog, mert a jég olyan lazán állott, hogy könnyű volt a jégtáblák közt áttörtetni s csak néha kellett rudak vagy fejsze segítségével a szűkebb réseken bővíteni vagy

a csónakokat egyes útbá eső jégtáblán át szánkóztatni. Később azonban olyanná vált a jég, hogy lehetetlen volt a partot elérni s utasainknak át kellett magukat az áramlatnak engedni, mely a jégtáblákat a partok mentén, nagy erővel sodorta lefelé déli irányban.

Így hajtotta őket a jeges ár két hétig, miközben jéghegyekkel is találkozottak, melyek közül egy épen utasaink közelében szakadozott szét nagy recsegés-ropogás közt s csak hajszálon múlt, hogy mindenestől szét nem morzsolta, el nem temette őket.

Végre sok viszontagság után még is sikerült partot érniök. Sívár, sziklás terület volt ez, de végre is csak szárazföld volt s oly örömet okozott Nansenéknak, mintha valami paradicsomi szépségű szigetre találtak volna. Kopasz, mogorva, köves hegyek, sovány mohval borított területek, váltakozva havas mezőkkel, ez volt a szárazföld, a mi után már annyi idő után vágytak s a mi az úszó jégtáblák birodalma után mégis oly elragadónak tetszett nekik.

Alig örvendezték ki magukat valamennyire, egyszer csak egy hang, egy még a hazából nagyon jól ismert kedves hang ütötte meg nagy csodálkozásra füleiket. Semmi egyéb nem volt pedig ez, mint szúnyog-éneklés, mely otthon ugyan épen nem szokott kellemes lenni, de itt valósággal fellekesítette utasainkat. Hiszen a szúnyog újabb bizonyossága annak, hogy csakugyan szárazföldön, azon az áldott, biztos szárazföldön vannak.

S hogy a szúnyogok ne hagyjanak fenn semmi kétségszúnyogváltást felől, csakhamar úgy összecsapkodtak utasainkat, hogy itthon is diszére vált volna a szúnyog-atyafiságnak. Lehet, hogy tán azért is működtek ezek a sarki szúnyogok oly nagy mohósággal, mert ezen a vidéken bizony vajmi ritkán lehetett alkalmuk ember-vért kóstolni és nyilván nagyon sok nemzedék szúnyognak kell addig elpusztulni, míg egyik vagy másik ember vérebe kóstolhat.

Egy kis hó-verébre is találtak, mely egész bátran közvetlen melléjük szállott s apró fekete szemével kíváncsian vizsgálta a különös emberi alakokat, lehet, hogy soha sem látott még máskor embert. Mikor jól kibámulta magát, vígan esicseregve odább röppent; embereinknek pedig nagy örömet okozott ezen parányi szárazföldi madárka látogatása.

A szárazföld örömeire aztán fényes lakomát esaptak utasaink a parton, már t. i. annyiban, hogy Isten igazában jóllaktak szárított hússal segyéb efféle

csemegével, aztán egy-egy pipa dohányt is elszívtak, majd végigfeküdtek a jó vastag mohon s kialudtak, kiheverték magukat emberül, a mire bizony már annyi keserves töredelem után, a mit az úszó jég között átéltek, nagy szükségük is volt.

Azután folytatták útjukat tovább. A jeges ár nagyon lesodorta már őket délfelé s megint vissza kellett fordulniok északnak s a partok mentén haladtak megint felfelé.

Egyszer úgy déltájban, a mint pihenni nekiheveredtek, valami különös hang ütötte meg füleiket, mely mindnyájukat nagy izgalomba hozta.

Emberhangot hallottak messziről, valóságos ember hangot, mintha valaki kiabálna!

Összeszámlálták magukat, de hát mind a hatan együtt voltak, ki vagy mi kiabálhatott tehát?

Majd abban állapodtak meg, hogy bizonyosan valami nagy fajta tengeri sirály vagy búvár-madár hangja lehet az, hiszen hol járna itt ember? de a kiabálás újra ismétlődött s pedig most már közelebről és olyan világosan, hogy tovább lehetetlen volt annak emberi eredetében kételkedni; de hogy honnan jön: kivenni nem lehetett, mert a vidék nagyon dimbes-dombos volt.

Végre, miután már mindnyájan a legnagyobb izgatottságba jöttek, a lapp Baltó hirtelen felszaladt egy dombtetőre, honnan miután szénézett, a legnagyobb csodálkozással, kézzel-lábbal intgetve lekiáltotta, hogy két különös alakú embert lát közelíteni.

Erre a társaság valamennyi tagja szintén a dombra rohant s csodálkozva győződtek meg, hogy Baltónak csakugyan igazsága van. Látták a két különös idegent ök is, a kik épen valami szakadékon akartak csónakkal áthatolni s az átjárót keresték nagy lármával.

Végre sikerült nekik a jégszakadékok közt átvégődni. Gyorsan kiugráltak ekkor csónakjaikból s a másik perczen utasaink előtt állott a két különös ember.

Mind a ketten fiatal suhancok voltak még s tetőtől-talpig fókabőrbe öltözve; az egyik hajadon fővel volt, s hosszú fekete haját egy sor felfűzött gyöngy tartotta össze. Különben mindketten esinos arcuak voltak, de bőrük színét a vastagon rátapadt piszoktól senki meg nem tudta volna mondani.

A mint a két idegen a nem kevéssé bámuló Nansenék közelébe ért, elkezdtek mosolyogni, nevetni s láthatólag olyan örömben törtek ki, mintha ki tudná miféle régi ismerősökkel vagy barátokkal találkoztak volna. A szó is megeredt belőlük s el-

kezdték nagy gyorsan beszélni, közben nagyokat kacagtak s kézzel-lábbal szörnyen magyaráztak volna valamit, de hát olyan nyelven, a miből a társaság egyetlenegy szót sem értett meg.

Mert hát a két különös jövevény *eszkimó* volt, vagyis azon néphez tartozott, a mely ott lakik, vagy inkább vándorol ide s tova a grönlandi partok mentén. Ezért volt beszédjük érthetetlen a társaság előtt, mert eszkimó nyelven közölök senki egy szót sem tudott.

De a két vígkedvű eszkimó ezzel legkevesebbet sem törődött, csak beszélgettek, nevetgéltek tovább, mintha minden szavukat a legjobban értenék. Közben mutogattak magukra, majd a csónakjaikra, aztán északi irányba, nyilván azt akarták kimagyarázni, hogy ök a csónakokon arról jöttek s ott van valahol a falujok.

Erre aztán Nansenék is kedvet kaptak a kézzel-lábbal való magyarázathoz s szintén elkezdtek az eszkimóknak mutogatni, hogy ök meg arról, messziről, túl a tenger felől jöttek.

Az eszkimók szájtátva hallgatták ezt a magyarázatot s nyilván megértették, mert szörnyű csodálkozó kiáltásokban törtek ki, a mi nagyon hasonlított a tehénbögéshez. Látszott, hogy kételkednek is a dologban, mert hát ök nyilván még soha sem hallották, hogy arra felé is lakjanak emberek.

Hanem hát csakhamar másra fordult a figyelmük s teljes lelki gyönyörűséggel elkezdtek az európaiak ruháit, szerszámaikat nézegetni. Különösen pedig csónakjaik vasalása költötte fel legnagyobb mértékben bámulatukat. Ehhez fogható még ök nyilván sohasem láttak s a mint végig tapogatták a vasalást, csodálkozásuk közben olyanokat bögtek, hogy akármelyik tehénnek becsületére vált volna. De hát hogy is ne, mikor az ő apró csónakjaik csak fókabőrrel vannak készítve, ezeké az európaiaké meg erős fából s még azon felül meg is van vasalva! Csudálatos dolog, nagyon csudálatos s rettenetes gazdagságra mutat, hogy még ilyen helyre is telik vas, holott már az az eszkimó, kinek egy kis vas-kése van, valóságos híres ember messze környéken!

Miután Nansenék jól kigyönyörködték magukat a különös vendégeken, előszedték szárított hússukat s evéshez fogtak. S még ekkor kezdtek csak az eszkimók javában bámulni, úgy, hogy a szájuk is tátva maradt bele s a világerő félre nem mozdították volna fejüket, hogy egy pillanatot el ne mulasztanak abból a ritka látványból: miképp rakják az európaiak szájukba a falatot!

Nansen aztán adott egy kis húst a két hűséges bámulónak is, mire azok örömben nem tudtak hova lenni, hanem épen csak egy-egy falatot ettek meg az ajándékból, a többit gondosan eltették, kézzel-lábbal mutogatva, magyarázva, hogy a többi elviszik haza a falujokba, hadd csodálkozzanak ott is rajta. Egyszersmind pedig nagy mosolygás közben szörnyen integettek Nansenéknak s torkuk szakadtából kiabáltak valamit, a mi nyilván anynyit jelenthetett, hogy látogassák meg őket a falujokban, bizonyára nagyon szívesen látott vendégek lesznek ott.

Ezután hirtelen belekuperodtak apró börcsönakjaikba s nemsokára eltűntek arra, a merről előkerültek.

(Folyt. köv.)

KERÉNYI FRIGYES.*

A «Tanulók Lapja» számára írta Gál Rezső.

Hatalmas kornak volt alakja, szent ügynek vértanúja. Alakja annak a kornak, melyet a magyar történet műzsája, minden sötétségen keresztülragyogó betűkkel rótt fel könyvébe, vértanúja annak az ügynek, mely a szabadságot vitt harcban a végenyészettől mentette meg a magyar nemzetet. Apró esermelyként rohant a nagy események árába, hogy elveszzen benne, ifjan, szinte észrevétlenül.

Az irodalom virágkorát élte akkor. Már megszólaltak «ösi dicsőséget» kereső Vörösmarty dalai, az «aranykalászszal ékes rónaság» hullámzó búzaföldjén szájról-szájra szálltak Petőfi dalai, Tompa népregéi pedig, két nap, és ott feküdtek a nagyház fényes asztalán, meg a szegény ember papirossal beragasztott ablakában. Betetőzésül megjelen a magyar irodalom látóhatárán az a mű, mely egyszerre babérral fonja körül írója homlokát: a nagy-szalontai jegyző koszorúzott munkája, Toldi. — Természetes és önként érthető, hogy egy oly kisebbszerű tehetség, minő Kerényi Frigyes, a kinek fáradsággal és nehéz küzdelem árán kellett megszereznie azt, mit másnak a természet nyújt: a nyelvet, nagy kortársai mellett, kiknek lángelméje századok mulasztását pótlá, nem számíthatott maradandó sikerre, de még csak oly figyelemre sem, mely felvállalt hivatásában buzdítaná, mely a költő tövises pályájára egy-egy rózsaszirmot is szórna.

* Olvasóink figyelmét felhívjuk ezen szép tanulmányra, mely a kevéssé ismert, tragikus sorsú költő egyéniségét és költészetét kívánja az ifjúsággal megismertetni; annál is inkább, mert e tárgyat még alig dolgozta fel valaki.

És az a kor, mely Hiadort Petőfi fölé helyezte és a mely Petőfi helyét Tompa mögött jelölte ki, nem részesíté még akkora méltánylásban sem, minőt búsán megérdemelt. Költői lelkületével érdemelte meg e méltánylást.

Nem volt lángszellem, csak enyhén világított. A világirodalom egyáltalában nem ismeri, még csak a mi költőink elsői közé sem tartozik, mindazonáltal hívatásos költő volt. Nem zengett a nemzetnek jövő dicsőséget, nem ostorozta a jelenért, nem okolta a múltért, de őszintén szeretete hazáját, és oly egyszerűen, a minő egyszerűnek az igaz szeretetnek lennie kell. Lelke tiszta volt minden szennytől; élete gyengéd, mint a virágszál, mely megérzi a legkisebb szellőt is, melyet elmos az eső, elhervaszt a napsugár; mely egyaránt kínál illatával szegényt és gazdagot és a melynek rendesen az a vége, hogy kíméletlen kezek durván letörik.

Eperjesen született, az 1822-ik év első napján, tehát ép egy évvel volt idősebb Petőfinél. Családi neve *Christmann* volt; előbb Vidor Emil név alatt írta költeményeit, a Kerényi nevet később vette föl. Anyanyelve német volt, de még ifjúkorában megtanulta a magyar nyelvet, vasszorgalommal küzdve le minden nehézséget. Kicsiny gyermek volt még, midőn szüleit elvesztette; úgy nőtt fel gondos apa és szerető anya nélkül; nem volt, kinek örömét elmesélje, nem volt, ki bánatában vigasztalja. Egyedül állott, mint az útszéli katángkóró.

Szülei halála után Samu bátyjával együtt *Krayzell András* eperjesi tanárhoz került, a ki szép vagyonát igen lelkiismeretes kezelte, magát pedig gondos neveletésben részesíté, a menyenyiben beadta az ottani evangélikus kollégiumba, mely az ország legkitünőbb középiskolái közé tartozott. Kerényi itt igen nagy szorgalmat fejtett ki, társai közül mindig kivált s különösen nagy kedvvel és szeretettel mélyedt a magyar nyelv tanulásába. Itten tett először kísérletet a költészetben is. Eleinte latin verseket írt, ezzel akarván bizonyítékot nyújtani e tárgyban tanúsított előmeneteléről, majd német nyelven tett szárnypróbálgatásokat, a melyek azonban reánk nem maradtak: magyaros önérzete nem engedte, hogy tőle *német* verseket is olvassanak, mind elégette őket. Midőn a magyar nyelvet már teljesen elsajátította, e nyelven, hazája nyelvén, kezdett írni. Első szárnypróbálgatásainak kedvező és alkalmas tért a kollégium önképzőköré («*Társaság*») nyújtott. Az eperjesi kollégium önképző-

köre egyike az ország legrégebb e nemű intézményeinek, és nem egy, utóbb kiváló hírre emelkedett költőnk, tudósnk itt kezdette működését. 1827-ben alapították a kollégium akkori növendékei: Fáy András, Henszlmann Imre, Pulszky Ferencz, Szentiványi Miklós és Vandrák András (utóbbi a körnek majdnem félszázadon keresztül sok érdemet szerzett vezető-tanára is volt). A későbbi (1848-ig) tagok közül kiválóbb

felhangzottak a szabad szellem magasztos, eddig ismeretlen igéi: a már ifjúságba menő Kerényi is kilépett a cselekvések mezejére. Hitte, hogy van tehetsége arra, hogy költővé legyen és lantot fogott.

Az irodalomtörténet Kerényit ahhoz a körhöz sorolja, a mely a kiváló kritikus és lyrai költő, *Bajza József* körül csoportosult. És csakugyan, Bajza hatása Kerényim félreismerhetetlen. Az az

A LÁSZLÓ-INTÉZET NÖVENDÉKEI ARISTOPHANES «FELHŐ» BEN.

fontosságra emelkedtek: Sárosy Gyula, Irányi Dániel, Hunfalvy János, Prónay József, Görgey István, Greguss Ágost, Szontagh Gusztáv, Duka Tivadar és Péchy Tamás. Kerényi jegyzője volt a társaságnak, melynek ugyanakkor Lisznyai Kálmán volt a könyvtárosa. Működése igen nagy kiterjedésű volt, itt kapott kedvet a további verselésre is, és megküzdvén a kezdet nehézségeivel, itt tett szert bizonyos kiforrottságra is.

Midőn megindult az a mozgalom, mely Magyarhon szabadságharczává nőtte ki magát, midőn a magyar nemzet politikájában és társadalmában

andalító lágyság jellemzi költeményeit, mely gyakran az élettelenesség fajul s melyet találóan neveztek el *szoba költészetnek*. De ez a lágyság, ez az ábrándvilágban járó képzelet, mely őszinte hittel, mondhatni naivul épít legkisebb szellőtől halomba dőlő légvárakat, sokszor igen tiszta hangban esendül meg. Gyengéd, ábrándos lelke teljes mértékben kifejezésre jut költészetében, még pedig igen természetes módon, az erőltettség legkisebb jele nélkül. És ez teljes mértékben elegendő arra, hogy rokonszenvünket megnyerje Kerényi kellemes és izléses dalai iránt. Koránt-

sem mondhatjuk azonban azt, mit Pákh Albert, költőnk legjobb barátainak egyike, különben csinos nekrológiában Kerényi költészetének jellemzésére felemlít. «Vidor Emil versei — így szól — többnyire a pacsirta édeshangú csattogásai valának, egy pacsirtáié, mely az alanti gőzkör nyügeiből kibontakozva, szabad szárnyon dicséri a tavasz melegítő sugarait s kedve korlátlan csapongásaiban mintegy biztatja, édesgeti azokat, kik a tél dermedtségéből még fel nem ocsúdtak.» Nem, ez nem áll. Inkább hasonlíthatnók őt a kert fái közt meghúzódó szépszavú fülemiléhez, ki nem vágyik magasra, ki beéri a kert szűk határával s kinek csattogására nem lelkesedő, hanem édes, elmerengő érzés támad az ember szívében. Nem a lelkesítés az ő eleme, inkább a lelkesedés; de nála ez sem történik pathetikus hévvel, éles kifakadásokkal: még itt is egyszerűség és bensőség jellemzi.

Kerényi költészetében két osztályt kell felvennünk: az elsőbe lyrai, a másodikba egyéb, vegyes tartalmú, de legnagyobb részben elbeszélő költeményei tartoznak. Az előbbi állapítja meg költészetének irányát és teszi az Athenaeum körének egyik hivatásos tagjává, míg az utóbbiban más, többfelől jövő hatásokat is befogadván, kevésbé eredeti és kevésbé sikerült alkotásokat nyújt.

Lyrája felölel minden, az alanyi költészet körébe vágó tárgyat. Motivumai: a költészet, szerelem, haza, barátság, természet, vallás, szülői szeretet stb. Legszívesebben a *költéssel* foglalkozik, ebbe annyira belemélyed, hogy ítéletét, melyet természetes, mesterkéletlen gondolkozásmód jellemez, alapul veszik a lyrikusok egész körének jellemzésénél. Így többek közt Pákh Albert («Kerényi emlékezete») és Beöthy Zsolt (Képes irodalomtörténet), utóbbi Kerényinek e soraiban adja Bajza követőinek felfogását a költészetéről:

A dalvilág boldog világ.
És népe oly szelíd!
Itt bizton elteszem magam,
Ha van, mi háborít.

Kis lombos nyári sátor az.
Hol nincs forró sugár.
Hol fel s alá a képzelet
Mint házi lányka jár.

Érdekes párhuzamot vonni ama különböző felfogások között, melyeket a költők magok vallanak a költészetéről. Azt lehet mondani, s ez igen természetes, hogy nincs költő, ki a költészet mivoltáról nem elmélkedett, a költészetéről nem irt

volna. Csak a magyar költészet egy néhány kiválóbb alakjára legyünk tekintettel. Költeményeiben talán legtöbbet foglalkozik a költészetrel és önmagával, mint költővel, *Petőfi*. Ő büszkélkedik a költészetrel. Pegazusát szilaj magyar csikóhoz hasonlítja, magáról pedig azt mondja: «A korlátlan természet vadvirága vagyok én.» A költő szerinte az az emberiség többi tagjaival szemben, mi a tiszta, csengő hang az éreznél. Dalai ábrándos lelkének holdsugári, könnyelmű lelkének pillangói, szerelmes szívének vadrózsái, mámoros lelkének szívárványi, bánatos lelkének fellegei, haragos lelkének villámlásai.

Arany János a költészetet tisztán nemzetinek tekinti. A költő a haza szolgája, ki köteles annak a tehetségnek fejében, melylyel a múzsa megajándékozta, hazája javát előmozdítani. Legszebb költeményei egyikében összehasonlítja a költőt a művészszel. A művész az egész nemzeté, az ő nyelvét megértik mindenütt. «Művész hazája széles e világ.» De a költő, az a nemzeté: «A költőnek egy, csak egy hazája van.» Még akkor is a költészetbe mélyed, midőn nemzete gyásza nem engedi, hogy örüljön a dalnak: borongó lelke elszáll messze ködös földre, el a tengerre, melynek Osszián dalolt borongó éneket; búsan áhítozik az enyészeti költészet után:

Felhőid és zúgó szeled,
A zizegő haraszt, mohar.
Magános tölgy a domb felett.
Bolyongó tűz, hullámmoraj —
Ez, a mit lelkem most kíván!
Enyésző nép, ki méla kedvvel
Múltján borong. . . Jer Osszián,
Ködös, homályos énekeddel.

Vörösmartyúnál hasonló felfogással találkozunk. Midőn a lantos dala már nem gyűjthetja meg a lelkesedés tüzeit a honfi szívében, midőn nem várhat daláért rózsaszerelemet, hisz a haza szebb idejével örökre elmúlt minden gyönyör! — azt tanácsolja:

Zengj, de magadnak örömtelenül,
Hol vad sas az éjjeli bérczeken ül:
S a búsdali bért
Tűzd árva fejedre az árva babért.

Kölcsey «egyszerűen, égi hévvel» szóló dalért könyörög, *Bajza* azért örül a költészetnek, mert szavára szerelemre nyílik a leányka szíve, «A madár, fiaihoz» költője pedig a költő dalával akarja az egész gyászba borított nemzetet megvigasztalni.

(Folyt. köv.)

FEBRUÁR 5.

Ez a szám nem csendül manapság figyelmeztetően a dolguk után siető emberek fülébe. A közömbös utókor nem igen szereti az évfordulókat számon tartani, s így csak kevesen emlékeznek arra, hogy február 5-ike *Kisfaludy Károlynak* születéséről jelentős. E napon tartja hazánk leg-

delmeit mily eredmény koronázta: fölújította tartalmában és hangjában az irodalmat; belevitte a magyarság éltető elemét; a mi nem volt eddig, olvasóközönséget toborzott; írókat nevelt és Pestet irodalmi középponttá tette. S mindezt megfontolva méltán fakadhatsz a Vörösmarty jankiáltására:

Elhúnyt visszajöhetlenül,
Bár érette egész nemzet epedne is!

Bajza Toldy Ferenc Vörösmarty

KISFALUDY KÁROLY A HALÁLÓS ÁGYON.

első irodalmi társulata nagy-gyűlését: a közönség zsúfolásig megtölti az Akadémia termét; ámde merőben kíváncsiság vezeti őt, hogy halljon szép beszédeket és felolvasásokat kedvelt íróitól, kegyeletről szó sincsen és a sirban porladó nagy Kisfaludy alakja bánatosan szorúl a háttérbe a jelennek csak önmagával törődő közömbössége mellett. Ezen a napon a Nemzeti Színház előadja a *Csalódlásokat*, *Kérőket* vagy *Pártulókat*: oh mily álmos előadások ezek, a nézőtér csak úgy kong az ürességtől! Eggedül a karzatot, az olesó helyeket lepi el bőségesen közönség: itt vannak a diákok, a kiket színházba szólítottak a fentírt «avatag» darabok. Kedvesifjúság! te vagy a mult emlékeinek leghűségesebb öre, te vagy a kegyelet leglelkesebb apolója! Jeleseink emléknapijait te tartod számon féltékeny gonddal s ime, most is te ülöd meg Kisfaludy Károly ünnepét a legigazabban széles e hazában!

A fent sötétlő szomorú kép — Barabás Miklós tollrajza 1830-ból — bizonyára megilleti érzékeny szívedet. Eszedbe jut, hogy az ott fekvő halvány halottnak jól eshetik a pihenés, mert zivataros vala élete futása: küzdött a harcztéren az ellenséggel, a szülei lakban zordonsággal és apátokkal, az érzelmek dolgában szívbeli csalódással, az életben hajléktalansággal és keserves nyomorral, az írói pályán hosszú tartamú ismeretlenséggel. És aztán eszedbe jut, hogy e halott küz-

ám ezen a komor képen megleled a vigasztalót is. Kisfaludy Károly ravatalát fájdalmas szívvel állják körül a kidölt vezér társai: Bajza, Vörösmarty és Toldy Ferenc. Ezek a férfiak itt, a ravatal fölött kezet fognak egymásnak nyújtani, hogy megalapítsák azt a társulatot, mely Kisfaludy Károly nevét mindörökké fentartja és hirdeti szellemének minden enyészettel szembeszálló hatalmát! —ár.

IRODALOM.

Donászy Ferenc: Villámsugár. Indián történet a messze nyugatról. Budapest, Athenæum kiadása. 300 old. — Ára 3 frt.

Ha ez ismertetésben több lesz a gáncs, mint a dícséret, úgy ez bizonyára nem irandó Donászy írói tehetségének rovására, hiszen ismerjük Tholdi Miklósát meg a Mátyás korabeli diák életét, e becsületes, szép munkákat, melyek őt az ifjúsági irodalom hivatott munkásává avatták. Bizonyára ezután is nyújt ő még szép, becseset, hasznosat. S ha az itt megbeszélendő munkája messze mögötte marad többi könyveinek, azt is nem neki, de szerencsétlen tárgyválasztásának kell be tudnunk. Indiánus kalandok foglaltatnak e könyvben, de nem abból a mély érzelmű, léleképítő fajtájából, a mely annak idején Cooper Bórhárisnya történeteit világhírűekké tette s a mely miatt Bumpo Vatty viselt dolgai most is népszerűek. Az ilyes exotikus históriáknak csakis úgy van értelmük és létjogosultságuk, ha veszélyekben megacézódosott, erős jellemeket mutatnak, ha az emberi szellemnek, a férfias akarat erőnek minden veszély fölött való diadalut hirdetik és végre ha a keret megfelel ama bizonyos földrész igaz természeti képének. Sajnos, újabban e tiszteletre méltó alapról mind jobban letévelyednek. A gombanódra felburjánzó indiánus történetek szerzői ép ezt hanyagolják el (e tekintetben a német írók vétkeznek legtöbbit), a dolog könnyebb végét fogják, csupán a színhelyet tartják meg s hihetetlen, képtelen kalandok egymásrzsufolásával hiszik, hogy sikert érnek el. Hogy mennyire elmaradnak ősi mintaképük mögött, mily sivár, valótlan, ferde képet mutat munkák kerülnek ki így kezük alól s a tapasztalatlan olvasó lelkébe milyen torzképet lopnak be, az igazán felülmúl minden képzeletet.

Igy járt Donászy is. Aligha sejtek rosszul, ha azt állítom, hogy csak egy régi, német könyvet dolgozott át, melynek ősi fametszeteit a kiadó vállalat már előbb megszerezte. Ezt mutatják a könyvben lévő, kezdetleges illusztrációk s a meseszövecsnek teljesen idegen íze, mely Donászy eredeti munkáitól elüt. Persze törekedett a könyvön simítani, bizonyos előkelő, okos, reális hangot belevinni, de a szerves hibákban leledző könyvet ő sem tudta elfogadhatóvá átgyúrni.

Nem lehet azonban még egyet elhallgatnom. Ha valahol, úgy ifjúsági munkákban kell arra gondot fordítanunk, hogy sajtóhibák, tévedések, elhamarkodások belé ne eszszanak. Bizonyára csak az elhírtelenkedett korrekturának kell oly szembeszóó hibákat tulajdonítanunk, mint teszem azt is, hogy az indián felkiáltást a könyv első részében magyarosan: «Hugh»-nak, tovább aztán (angolo-an): «Howgh»-nak írja. Némely idegen szót magyarosan ad vissza, pl. Vis-ton-Vis, (az egyik főnök neve), de ugyanezt később «Wish-ton-wish» képeben ismeri fel (ha felismeri!) az ifjú olvasó. «Upszakirasz» indián törzsnév magyarul van

írva, már a «sioux» francziául és «sagamore» angolul. Ugyancsak mesébe való s a valóságnak meg nem felelő, a mit az amerikai szürke medvérol (grizzlyról) mond; még szembeszóóbb a Sárga hegyek leírásának fantasztikus szertelensége, mikor manapság már minden művelt ember olvasott a lapokban egyet-mást az Egyesült-Államok híres Yellowstone-parkjáról, fotografiákat látott róla, beszélt olyanokkal, kik látták a régi «Sárga hegyek»-nek (a mai parknak) különöségeit. Felelősségterhes dolognak tartom megnevezett való dolgoknak (kivált földrajzi helyeknek) a valóságtól eltérő mesés leírását adni a jóhiszemű ifjúság kezébe.

Ismétlem, nem Donászy ellen szólnak kifogásaim, vele csak az a kellemetlenség történt, hogy szerencsétlen fogást tett, a mit eddigi és további munkásságával bőségesen helyre fog hozni, de alkalmoszerű nek találtam, hogy e munka ismertetésének keretében rámutassak az ifjúsági irodalomnak egyik nagy bajára, a tucatszám felburjánzó indián históriákra, a melyekben ezáltalán kalandok mesés és valótlan leírásán kívül nem kap a szegény gyermekolvasó semmi nemes, tanulságos lelki táplálékot. Számoljunk le már egyszer velük, s lássuk be, kevés haszon mellett mily nagy kárt okoznak az ifjúságnak. (Dr. — y.)

A Magyar Nyelvőr ezen esztendővel 27-ik évfolyamába lépett. Szerkesztője, *Simonji Zsigmond* méltóan folytatja benne a néhai nagy Szarvas Gábornak irányát: erélyesen tisztogatja a nyelvet szeplőtől, bővíti a nyelvkincset és a nyelvtudományt, résen áll a szak tudás minden terén. Januári számának tartalma gazdag és érdekes. Maga a szerkesztő nyitja meg *A nép bölcsességéről* szóló cikkével, melyben Margalits Ede tartalmas közmondás-gyűjteményével foglalkozik. — *Gombóc* Zoltán cikksorozatát indít meg, fejtegetvén a jelenkori nyelvészet alapelveit. *Melich* János a *dözsöl* szó eredetét kutatja. *Kalmár* Elek az *olyan, a milyen* alkalmazását tárgyalja. *Joannovic* György helyreigazításokkal lép föl, *Szokolay* Hermin pedig a nép tisztességtudását mutatja fel meggyőző példákban. Ez után nyelvtani műsók következnek a készülő középiskolai Műszótárból. *Vozári* Gyula Kemény Zsigmond szókincséből aknáz, *Ekker* Szende nyelvújítási adatokat hoz fel, Tolnai Vilmos és Paál Sándor a német magyar szótár anyagát szaporítják. A magyarizatok és helyreigazítások rovatába irtak: Tóth Béla (paprika: esse; belenyugodni vmibe), Tolnai Vilmos (fél szem, egy szem; haraczk, kajszin), Csapodi István (krisztár), Bálint Kelemen (zsánfutur), Simonyi (szittyá); az idegen esemeték, fattyúhajtások rovatába: Kalmár Elek (államgimnázium és o tövek), Tolnai Vilmos (kikeriki), Csapodi (nagy kezdőbetűk), Hegedüs Pál (tetszhalott: holteleven). A népnyelvhagyományok közt dús marostordamegyei, nyírségi, székelyföldi, hevesi, tiszamelléki, tolnamegyei gyűjtések vannak. Család-, gúny- és helynevek rekesztik be a tartalmas számot. A Nyelvőrt az önképzőkörök kiváló figyelmébe ajánljuk. Ára egy évre 5 frt.

VEGYESEK.

A krajczárok. Alig egy pár évtizede, még úgy beszéltek szeltében: hogy sajnóforint, huszas, hatos, garas. Azután következett a pengőforint uralma a krajczárokkal, mely amazokat legyűrte, végre legújabbán beköszöntött a korona-korszak a fillérekkel. A krajczárok már most a végnapjaikat élik. Ma sem látni már sokat, a kinek a kezébe akad, az is sebtiben túlad rajta. Nemsokára, vagy felesztendő mulva a krajczár és félkrajczár a forgalomból is kimegy helyét a két és egy filléres foglalja el. Ezt a pénzügyminiszter rendeletéből tudjuk, mely szerint az egy és félkrajczáros váltópénz a magánforgalomban csak 1898. jun. 30-ig szerepel, aztán már csak az állami pénztárnál és hivataloknál fogadják el egész 1899. decz. 31-ig. Ezen határnap elteltével ezen pénzek értéke elvesz és sem névértékben, sem anyagértékben, sem fizetéképen többé el nem fogadhatnak, sem be nem váltatnak.

Naptári sajtáságok. Október hava rendesen a hét ugyanazon napján kezdődik, mint január hónap, április hava júliussal, december hó szeptemberrel, február, március és november rendesen ugyanegy napon, május, június és augusztus pedig külön-külön napon kezdődnek minden évben, kivéven a szökőéveket. A század sohasem kezdődik szerdán, pénteken vagy szombaton. A közönséges esztendő rendesen azon a napon ér véget, a melyen megkezdődött. Az évek időközönként ismétlődnek, a mennyiben minden 28-ik évben ugyanazon naptár érvényes.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A budapesti VIII. ker. községi főreáliskola Petőfi önképzőköre a következő tételre hirdet pályázatot: 1. A szépirodalom köréből egy novella, rajz vagy elbeszélés. Jutalma egy 20 koronás arany. 2. A magyar irodalom köréből: «Az alföld Petőfi költészetében». Jutalma: két 20 koronás arany. 3. A történelem köréből: «A kereszties hadak és Magyarország». Jutalma: egy 20 koronás arany. 4. A matematika köréből: A pályázat matematikai verseny alakjában egy később meghatározandó napon (a husvéti szünidő valamelyik napján, vagy egy-két nappal előbb) az intézetben, tanári felügyelet alatt tartatik meg. Jutalma: egy 20 koronás arany. 5. Végül pályázat hirdetik egy komoly és egy víg szavalatra. Jutalma: egy-egy 10 koronás arany. Az 1., 2., 3. szám alatt említett pályaművek 1898. évi április hó 16-án déli 12 óráig adandók át a titkárnak. Később érkezett művek tekintetbe nem vétetnek. (S: D.)

A losonczyi áll. tanítóképző-intézet «Gönczy»-köre 1898. január 16-án tartotta V. szépirodalmi gyűlését a következő tárgysorozattal: 1. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. Petőfi «Élet vagy halál», szavalta Mihalik József IV. éves növ. 3. «Egy nyári est falun» cz. munkát és bírálatát felolvasa Hromada János IV. éves növ. Szerzője Faluba András III. éves növ. 4. Csengey Gusztáv «A lengyel fogoly», szavalta Petyó Rezső III. éves növ. 5. Kovács Lajos IV. éves növ. «Ősz végén» czímű munkájának

felülbírálatát felolvasa Hetszer Kálmán IV. éves növ. A kör a felülbírálatot helyes polémia után elfogadta. (M. O.)

Gyászjelentés. A Bethlen-kollégium ifjúsága a nagy veszteségtől lesújtva, mély fájdalommal jelenti, hogy Szilágyi Gyula a kollégium főgimnáziumának igazgató tanára életének 44. ik. tanári áldásos működésének 22-ik évében 1898. január hó 18-án jobb létre szenderült. Az ifjúság szellemi vezérét, gondozó édes atyját siratja. A halál legyőzte a testet; a kör elvette tőlünk: de szelleme közöttünk marad. Az Isten, a ki nekünk adta jószágából: küldjön helyébe más, hasonló isteni adományyal megáldott férfit irgalmasságából. Emléke legyen kedves, szelleme áldásos közöttünk!

Az eperjesi kollégium «Magyar Társasága» f. hó 16-án tartotta XV. rendes gyűlését következő műsorral: 1. «A fogoly lengyel» Csengeytől, szavalja Guttynann S. VI. o. t. 2. Fekete L. VIII. oszt. tan. az «Őszi eső» cz. novellát bírálta. 3. «Miképen nyilatkozik a görög erkölcs Homeros IIásában?» értekezés, írta és felolvasa Rosenhaim Zs. VI. o. t. 4. A kör szomorodott szívvel emlékezik meg Kázsley Béla III. éves theologus és volt főjegyző elhunytáról. 5. Gömör János elnök úr indítványára a kör febr. 15-én matinee-t rendez. (E. M.)

A kassai főreáliskola «Eötvös» önképzőköre 1898. jan. 15-én Görög Gyula elnök úr vezetése alatt tartotta meg VI. rendes gyűlését. A tárgysorozat a következő volt: 1. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és annak hitelesítése. 2. Korláth Mihály VIII. o. t. bírálta a «Koldus leány» cz. verses művet. 3. Éder Ferencz VII. o. t. bírálta a «Folyam partján» cz. verset. 4. Klein Benő VII. o. t. szavalta a «Losonczy özvegye» cz. verset. 5. Lukács Béla bírálta a «Mit bánom én» cz. művet. 6. Davidovits Armin VII. o. t. szavalta Arany «Rachel siralma» czímű versét. 7. Fried Jenő bírálta a «Király ajándéka» cz. művet. 8. Ormay Arthur szavalta a «Gedővár asszonya» cz. verset. 9. Némethy Andor szavalta az «Élő szobor» cz. verset. Vörösmarty M.-tól. Ezzel a gyűlés véget ért.

A kecskeméti ev. reform. főgymnasium folyó hó 16-án ülést tartott, melyen a következő pontok tárgyalattak: 1. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. A «Barna kislány» cz. művet bírálta Krausz Gábor VII. oszt. tan., szerzője Kozma Andor VII. o. t. 3. «A király esküje» Petőfi S.-tól, szavalta Balázs Aladár VI. oszt. tan. 4. «A gólyához» Tompa M.-tól, szavalta Nyíry Béla VIII. oszt. tan. 5. «Itt vagy végre...» czímű művet bírálta Garzó Lajos VIII. o. t. 6. «Szüleim halálára» Petőfi S.-tól, szavalta Friedenthal Salamon VI. o. t. 7. Az «Őszi dal» cz. művet bírálta Kovács Lajos VIII. o. t., szerzője Markbreit Lajos VII. o. t. Ezek után a gyűlés feloszlott. (L. S.)

Az V. ker. áll. főreáliskola «Irodalmi iskolája» f. hó 16-án rendes ülést tartott. Napirenden volt: 1. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. «A festőművészet fejlődése», felolvasás, tartotta Schwarz Imre VIII. o. t. 3. Emile Guiard «A légy» czímű monologját szavalta nagy tetszéssel Erdey Aladár VII. oszt. tan. 4. Az «Elvesztett paradicsom» (Milton), «Faust» (Goethe), «Az ember tragédiája» (Madách), értekezés, bírálják Herz Andor VIII. és Schwartz Nándor VII. o. t., szerzője Katzburg Aladár VIII. o. t. A pályázatok határideje két héttel elhalasztatott. (F. J.)

A kecskeméti áll. főreáliskola önképzőköre az 1897—98. tanévben a következő pályatételeket tűzte ki: 1. Irodalomtörténeti «A magyar szép próza fejlődése». 2. Aesthetikai «A fenséges szerepe a különböző

műfajokban». 3. Történelmi: «Széchényi, Deák, Kosuth». 4. Természettani: «A phisika gyakorlati haszna». 5. Egy tetszés szerint választott verses vagy prózai mű. 6. Műfordítás. A pályatétel díja egyenként 10 koronás arany. 7. Vig szavaltat, díja 5 korona. 8. Komoly szavaltat, díja 5 korona. Határidő 1898. máj. 1. (M. L.)

A bajai főgymnasium «Tóth Kálmán» önképzőköre f. évi jan. hó 16-án tartotta az idén VIII. rendes gyűlését a következő tárgysorozattal: A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után 1. Szücs F. VI. o. t. adta elő Jakab Odön «Egy kolostor templomában» című költeményét. 2. Taffner V. VIII. o. t. olvasta föl ezután «Az éneklőkről» szóló természetrajzi értekezését. 3. Bíráló Pollermann A. VII. oszt. tan. és Vánia K. VII. o. t. a dolgozatot elfogadásra ajánlják. 4. Most Ladányi E. VI. oszt. tan. adta elő Beck K. «A magyar» cz. versét. 5. Klein J. V. oszt. tan. pedig Petőfi «Hány hét a világ?» cz. költeményét közepes sikerrel. 6. Majd a «Gondolatok újévkor» című elmélkedést olvasták föl; bíráló Alföldi L. VIII. o. t. és Schwarz O. VII. o. t. elfogadásra ajánlják. 7. Végül Székely A. VI. o. t. szavaltta ifj. Ábrányi K. «Dajkamese» cz. versét, bírálója Spitzer Zoltán VIII. oszt. tanuló. (S. Z.)

A székesfehérvári áll. főreálisokla «Vörösmarty» önképzőköre 1898. jan. 16-án tartott rendes gyűlésének lefolyása következő volt: 1. A mult gyűlés jegyzőkönyvét felolvasta Kiss István VIII. oszt. tan. Ennek hitelesítése után 2. Klincsek József VII. o. t. szavaltta Petőfi «Egy gondolat bünt engemet» című költeményét. 3. «Szerelem tavasza» cz. műfordítást három bírálója Deutsch Gyula, Bergman Hugó VIII. o. t. és Roszkovetz József VII. o. t. elvetette. 4. «A leánykához» cz. költeményt bírálták Kreszler Győző VIII. oszt. tan., Paál Kálmán és Gerő Mórész VII. o. t. A költeményt elvetették. 5. «Ha kihajtom...» cz. költeményt bírálták Bory Jenő, Krausz K. Jenő VII. o. t. és Eistitzer Gyula VIII. o. t. A költemény szerzője Paál Kálmán VII. o. t. 6. «Az orvhalás» cz. költeményt bírálták Kiss István VIII. oszt. tan., Deutsch Gyula VIII. és Révész Elemér VII. oszt. tan. Elvetették. 9. «Altató dal» cz. elfogadott műfordítást felolvasta szerzője Eislitzer Gyula VIII. oszt. tan. 10. «Tévedés»: bírálták Kiss István VIII. oszt. tan., Deutsch Gyula VIII. o. t. és Kautzner Géza VII. o. t. A költemény elvetették. 11. «Vágy» cz. költeményt bíráló Kreizler Győző VIII. o. t., Eislitzer Gyula VIII. o. t. és Österreicher Lajos VII. o. t. elvetették. 12. «Koldusének» Aranytól; szavaltta Arnstein Kornél VII. o. t. 13. «A cigányfiú északon» cz. műfordítást bíráló Schiffer Hugó, Eislitzer Gyula VIII. oszt. tan. és Schönheim Lajos VII. o. t. elvetették. 14. «Magyar vagyok» Petőfitől; szavaltta Bory Jenő. (K. II.)

A szarvasi főgymnasium «Vajda» önképzőköre jan. 22-én tartott ülésének napirendje: 1. A jegyzőkönyv hitelesítése. 2. Idegen költők jellegű «Lessing Lieder»-jéből fordított költeményeket bíráltá Ungár Aladár VII. o. t. Fordító Stegér Hugó VIII. oszt. tan. 3. «A király esküje» Petőfi Sándortól, szavaltta Kemény Dezső VII. o. t. 4. «V. László» Arany Jánostól, szavaltta Márcz Konrád VII. o. t. (H. A.)

A körnőcbányai m. k. áll. főreálisokla «Toldy» önképzőköre 1898. jan. 22-én tartotta rendes gyűlését. A beérkezett művek bírálatra kiadattak. Baross György és Stankai Ernő a mult órán kivett «Otthonom» cz. költeményt bíráltá. A kör elveti. Palkovics Nándor és Bellaagh Imre bíráltá «A pásztortilinkó» című fordítást. Szerző Schwartz Manó. «Nemzeti dal»,

paródia, bíráltá Fay Manó és Varga István, mindkettő dícséri. Szerző Schwartz M. Safarik J. Krupecz Othmár bíráltak egy fordítást, melyet megdícsértek. Szerző Schwartz Manó. Bellaagh I. és Baross Gy. megbíráltá «A sűszó» című munkát, melyet díszkönyvbe fogadnak. Szerző Zsiros K. (S. Gy.)

A pécsi kath. főgymnasium irodalmi körének január hó 23-ki tárgysorozata: 1. A jegyzőkönyv felolvasása. 2. Coppé-Radó A. «Az áldás», szavaltá Parragh Sándor VII. o. t. 3. Katona «Bánk bán»-jából egy részlet, szavaltá Seharl Ferencz VI. oszt. tanuló. 4. Lévy J. «A hivatalos vendég», szavaltá Soós Nándor V. o. t. 5. Arany J. «Hamis tanu», szavaltá Tisztl János V. oszt. tan. 6. Ábrányi E. «A magyar nyelv», szavaltá Poszek Géza VII. o. t. 7. Petőfi «Az utolsó alamizsna», önként szavaltá Csernics Jenő VI. o. t. 8. A titoktartó jelentette, hogy a hét folyamán egy mű érkezett be. 9. «Bordal», bíráló Bieher és Schneider elvetették. 10. Schiller «Wallenstein»-jának fordítását a bírálok, Parragh és Borsy szintén elvetették. 11. «Legszébb álmom», költemény, bíráló, Hanuy és Girtl elfogadják. A sikerült költemény szerzője Parragh Sándor VII. oszt. tan. (G. Gy.)

A nagybecskereki közs. főgymnasium önképzőköre jan. hó 23-án tartotta IX. rendes gyűlését Balázs Gyula vezető tanár úr s Albetz Győző ifj. elnöklete alatt. A gyűlés tárgysorozata: 1. Jegyzőkönyv felolvasása s hitelesítése. 2. Szavaltverseny: a) komoly szavaltat. Részt vettek: Sebestyén P. VI. oszt. tan. «Az Apostol» II. énekét Petőfitől; Demkó J. VII. o. t. részletet «A pap szerelme»-ből Ábrányi E.-től. b) Vig szavaltat. Szavaltak: Deutsch B. VI. o. t. «A tót táncmester»-t Gabányitól; Grosz F. VII. o. t. «Bajos Jeremiás»-t Gabányitól; Zsiros E. VII. oszt. tanuló Hára János «Odyssea»-ja I. énekét. Bírálok: Brezsovszky E., Fuchs B. VII., Sajóviz S. és Várkonyi L. VIII. o. t. A szavaltatok közül legjobbak Demkó J. és Zsiros E. VII. oszt. tanulók szavaltatai. A többiek szavaltatát dícséretre érdemesítették. 3. A «Hazafias költemény»-re kitézött pályázatra beérkezett költemények bírálatá. Bírálok: Csillag Róbert VIII. o. t. és Markstein S. VII. o. t. Pályanyertes mű a «Nyugosznak ók a hősiak» jellegű. Szerzője Welichia János VIII. oszt. tan. Elfogadtak két művet, u. m. a «Könyörgés az ezer évre» címűt, szerzője Spitzer Ármán VII. o. t.; s a «Fejedelmi szó» jellegűt, szerzője Alapy Győző VIII. o. t. A «Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül» jellegűt elvetették. Ezután a gyűlés feloszlott.

A budapesti IV. ker. főreálisokla pályatételei: I. A népies költészet jelentősége és hatása a műköltészetre a németeknél és nálunk, jutalma 20 frank. II. Schiller «Braut v. Messina»-ja és az antik dráma, jutalma 20 frank. III. A francia forradalom hatása Magyarországon, jutalma 10 frank. IV. A léghajó felalálása, szóval története a legújabb törekvések kiemelésével; a korm. léghajó és a repülő gép, jutalma 10 frank. V. A legjobb komoly szavaltat, jutalma 10 frank. — Azonkívül a IV. ker. főreálisoklai önképzőkör jan. 25-én gyűlést tartott, melynek műsora a következő: 1. A jegyzőkönyv felolvasása. 2. Folyó ügyek. 3. Petőfi «A jó tanító»-ját szavaltá Klein M. VIII. o. t. 4. «Március 15» cz. költeményt bíráltá Jaumann M. VIII. o. t. 5. «Sejtelem» cz. költeményt bíráltá Kempelen A. VIII. o. t. és Steiner Zs. VII. o. t. 6. «A golya» Tompa Mihálytól, szavaltá Moskovitz Jenő VIII. o. t. 7. Petőfi «Orült»-jét szavaltá Mihalovics M. VII. o. t. (T. L.)

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József

Számítási kérdés:

1. Számítsd ki azon derékszögű háromszög kerületét, melyben a befogók összege $d=5$ cm. és a terület: $t=4$ cm.: 2. Valamely 40 tagu számtani sor első tagja 2 és ötödik tagja 26. Mennyi a sor tagjainak összege? (G. K.)

Földrajzi kérdés:

Melyik alföldi város az, melynek neve négy betűből áll, a betűknek az abc-ben való sorrendjét jelentő számok összege 40? A két középső szám összege 16-tal kevesebb, mint a két szélső számé. (Balkánji K.)

Történelmi kérdés:

Mikor történt a nikápolyi ütközet? Kik vettek részt ezen ütközetben s mennyien? Hogy végződött, kik vesztettek és mennyit? A magyar király hova menekült? (Cs. J.)

Természettudományi kérdés:

Melyik növény az, melynek virága nincs? Nedves, árnyas helyeken tenyészik. Minthogy virágai nincsenek, nem is szaporodhatnak magról, hanem a levelek alján vannak sűrűs-barna kinövések, ezekből por hull alá és e csirázó porból lesz az új növény. (Cs. J.)

Vegyertani kérdés:

Minek a száraz lepárlási terménye a Pyrrol? Mi a vegyjegye? Milyen az alakja? Miben oldható? Savakban való oldata mire bomlik? (Cs. J.)

Természettudományi kérdés:

Gramme mikor szerkesztett oly mágnes-elektromos gépet, mely nem megszagattott, hanem már folytonos áramot termel? Mi ezen gép leglényegesebb része? Ki találta ezt fel és mikor? (A. Gy.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő febr. 15.

A megfejtők között értékes könyvet sorolunk ki. Hogy Fortuna meg ne tréfáljon bennünket azzal, hogy pl. egy első-másod osztályosnak olyan könyv jusson, a mi csak felsőbb osztályu tanulónak való, viszont, hogy a nyolcad osztályu tanuló valami kis deáknak való könyvet ne kapjon, a szerencsés nyerő ezután olyan könyvet kap, mely az ő klasszisának megfelelő. E czélból a *megfejtők mindig írják rá a megfejtésre, hogy hányadik osztályba járnak.*

A 4. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 1. A két rész 120 és 8; 2. 15 évig tartott. **Földrajzi kérdés:** Adal. **Történelmi kérdés:** Alarik, a nyugati gótok királya. **Természettudományi kérdés:** Bűbös banka, babuka vagy bűdös banka (upupa epops); a rikácsolók rendjébe tartozik. **Vegyertani kérdés:** Chloroform.

Helgesen megfejtették: Szilárd Andor, Péter Károly, Schandl testvérek, Hodács Agost, Kállai Béla, Eisenberg Armin, Lajos Jenő, Kurimay Mihály, Burján Rezső, Kövér Péter, Stiefelmayer Károly, Kutljik Félix, Wessely Imre, Pirger Károly, Klímkó Mihály, Ecsy József, Jakab Gyula, Böhm Gyula, Bagyary Béla, Parkas Tivadar, Wosztinszky Manó, Kárász Géza, Klein Sándor, Piszár Antal, Róth Béla, Mück Guidó, Czigler Béla, Harter Ádám, Stern Béla, Breiner Ernő, Vissi Ferencz, Schmid Károly, Némethy Béla, Adler testvérek, Emenet György, Varga Sándor, Denk Gusztáv, Keviczky Lajos, Malárteik György, Kelemen Imre, V. Nagy István, Szerlemhegyi Béla, Lusztig József, Kukuberger Henrik, Orlovsky József, Böhm Gyula, Schaffer Imre és Emil, Gáyer Gyula, Gránitz Géza, Személy Kálmán, Szecsácsy Árpád és Dezső, Tassy B. László, Nagy Zsigmond, Harmath Győző, Magarasevits Leontin, Kurecz Ede, Szalay János, Strausz Andor, Bankó Emil, Orlovsky József, Deutsch Béla, Rácz Győző, Wechsler József, Perl és Kurecz, Maresek Géza, Klein Rezső, Natzler Ervin, Halmay Béla, Parkas Tivadar, Girardi István, Lászlófy Béla, Baum József, Némethy Béla, Csáthy Dező, Szadnik Sándor, Juhász Jenő, Weiller Vilmos, Lisznai Pál, Borzsák József, Péterfy Elemér, Voszka István, Gárdonyi Ernő, Horn Félix, Juhász László, Benedek István, Pickler Gerő, Weisskopf Rezső, Szeremley Lóránd, Berger Mór, Fodor Béla, Dörfler Nándor, Deutsch Leo, Honos Kornél, Schulz Armin, Török Pál, Balog Imre, Bleier Géza, Reich Margit, Fortwangler Sándor, Freund Géza, Farmasy Antal, Fetter Kálmán és Kornél, Nevelős Gyula, Wittner Janos, Strázsá Andor, Gelecsics Dezső, Schaffer Imre és Emil, Heklits István, Lányi János, Köhegyi Andor, Szabady Kornél, Eöry Vilmos, Weiherez Mór, Lázár Lajos, Scheer József, Kovács Lajos, Kirchner Gyula, Gombár István, Wolf Pál, Pfeiffer Gyula, Brichta Manó, Halmi Gyula, Popper Abraham, Schlesinger Imre, Meer Ernő, Körtvelyessy Dezső, Lichtenstern Béla, Trammer Samu, Klein Arthur, Krepelka Ferencz, Péter Károly, Róth Bernát, Balog István, Kocsis Mihály, Lengyel László, Lázár István, Zágonyi István, Beck Vilmos és Frigyes, Fillenz testvérek, Rottenstein Gy. Esső József, Staindl Mátyás, ifj. Csiky Kálmán, Kovács Béla, Groedel Arthur, Zwillingler István, Koritschoner Iván, Apagy József, Péter Antal, Slákovits Gergely.

A kitézött jutalmat: Jókai válogatott beszélyeit *Wolf Pál* főreálisoklai III. o. t. Székesfehérvárott, Rózsán. I. sz. nyerte el, a kinek a könyvet elküldtük.

SZERKESZTŐI TELEFON.

U. Tibor. «Tavasz... nyár... ősz». Nem szeretjük a szezonkölteményeket. Ont azonban kivételesen dícséret illeti meg, hogy három szezonnal végez le egy versikében. Mások nem ily tapintatosak: három verset küldenek be egy szezonról. — **Érdeklődő.** Már hogy mi nevezünk meg egy patagon ifjusági lapot? Az ifjú patagónok nem olvasnak lapot, hanem pingvinekre vadásznak. — **G. J.** Szeged. A «Folt, a mely tisztít» megjelent az Olesó Könyvtárban s 30 krajczárért megkaphatja. Echegaray José spanyol költő, politikus és mennységűdős egy szemétyben. A Nemzeti színházban adták már «A nagy Galeotto», «Bernardo Montilla» és «Marana» című darabjait. 2. A legnagyobb élő színműriök a norvég Ibsen, a francia Sardou, a német Hauptmann Gellért és Echegaray. 3. Jelenleg íróink közül legjobb magyarsággal talán Tóth Béla ír, Zamos magyarság tapasztalható Tömörkény Istvánnak, a fiatal szegedi írónak elbeszéléseiben is. — **D. Árpád.** Bpest. Ön levélben akarja üdvözölni Zola Emilt, az igazság hősiés bajnokát, erre nézve tanácsot kér tőlünk s felszólít bennünket, indítsunk e tárgyban propagandát a magyar ifjuság között. Szó sines róla, hogy a nagy író föllépése nagyszerű ne volna; az igazság és emberiség érdekében vívott harc magasztos valami, és nemes szenvedelemmel tölti el az ifjú kebleket. Mindazonáltal az ifjuság ne vegyüljön tevélegesen e kérdés taglalásába:

